

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Чернігівської області** щодо їх ділових очікувань*

III квартал 2020 року

* Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Чернігівської області в III кварталі 2020 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Чернігівської області у III кварталі 2020 року свідчать, що на тлі продовження адаптивного карантину респонденти очікують відновлення зростання обсягів виробництва товарів і послуг в Україні в наступні 12 місяців. Водночас стримано оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств. Прогнозується послаблення інфляційних процесів. Девальваційні очікування високі.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **зростання обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – 8.3% (у попередньому кварталі – «мінус» 38.5%) (графік 1). У цілому по Україні очікується зменшення виробництва – «мінус» 16.1%;
- **зростання цін на споживчі товари та послуги** нижчими темпами: 69.2% респондентів очікують інфляцію до 7.5% (у попередньому кварталі – 58.3%), у цілому по Україні – 55.6%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називають курс гривні до іноземних валют та витрати на виробництво. Значно вище ніж у попередньому кварталі оцінено вплив податкових змін (графік 2);
- **значну девальвацію національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 92.3% респондентів (у попередньому кварталі – 61.5%), у цілому по Україні – 83.2%;
- **фінансово-економічний стан своїх підприємств на поточному рівні:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 14.3%) (таблиця). У цілому по Україні очікується поліпшення фінансово-економічного стану підприємств – 4.4%;
- **зростання загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – 25.0% (у II кварталі 2020 року – «мінус» 15.4%), у тому числі і обсягів реалізації продукції на зовнішньому ринку: баланс відповідей – 25.0% (у попередньому кварталі – 16.7%) (таблиця). У цілому по Україні очікується помірне зростання обсягів реалізації: баланси відповідей – 9.8% та 4.3% відповідно;
- **зростання інвестиційних видатків на виконання будівельних робіт:** баланс відповідей – 11.1% (у попередньому кварталі – «мінус» 7.1%). **Обсяг видатків на машини, обладнання та інвентар не зміниться:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 7.1%). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 4.7% та 5.2%;
- **скорочення кількості працівників** на своїх підприємствах четвертий квартал поспіль: баланс відповідей – «мінус» 16.7% (у попередньому кварталі – «мінус» 28.6%) (графік 4), у цілому по Україні – «мінус» 10.8%;
- **прискорення темпів зростання цін на товари/послуги, що купують і продають підприємства:** баланси відповідей – 76.9% та 53.8% відповідно (у II кварталі 2020 року – 69.2% та 15.4% відповідно) (графік 6). За оцінками респондентів області, на подорожчання товарів/послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на сировину, матеріали, енергоносії та вартість трудових ресурсів (графік 7);
- **зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника** вищими темпами: баланси відповідей – 33.3% та 38.5% відповідно (у II кварталі 2020 року – по 28.6%) (графіки 4, 6).

Головним чинником, що обмежує спроможність підприємств області нарощувати виробництво, залишається недостатній попит (зазначили 53.8% респондентів). Значно вище ніж у попередньому кварталі оцінено вплив нестабільної політичної ситуації (графік 5).

Послабилися очікування щодо збільшення потреби підприємств області в позикових коштах найближчим часом (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити, надають перевагу кредитам виключно в національній валюті. За оцінками респондентів, умови доступу до банківських кредитів останнім часом стали жорсткішими (графік 9). Основним стримуючим чинником залучення кредитних ресурсів респонденти називають занадто високі ставки за кредитами (графік 10).

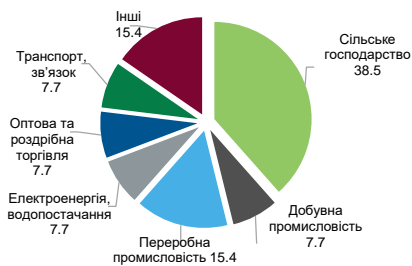
92.3% респондентів зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 96.6%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

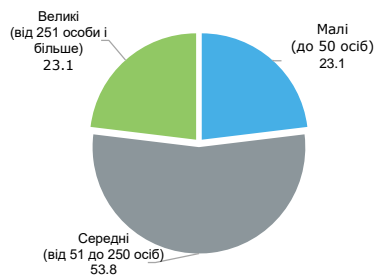
- **поточний фінансово-економічний стан поганий** четвертий квартал поспіль: баланс відповідей – «мінус» 23.1% (у II кварталі 2020 року – «мінус» 35.7%), у цілому по Україні – «мінус» 5.6%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва вищий, ніж нормальний:** баланс відповідей – 12.5% (у попередньому кварталі – 10.0%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних ресурсів:** баланс відповідей – 16.7% (у II кварталі 2020 року – 0.0%).

Паспорт вибірки^{1,2}

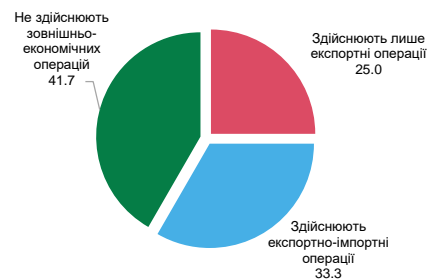
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

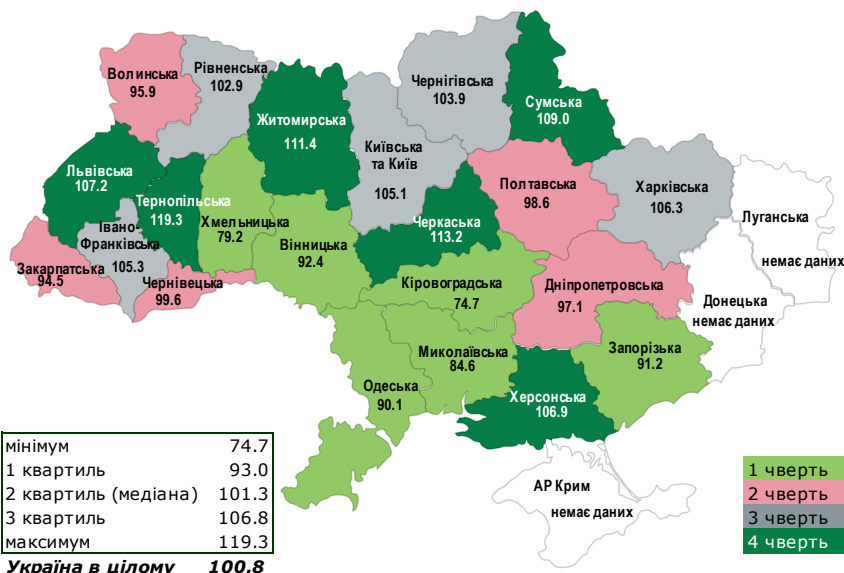

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 08–31 серпня 2020 року;
- опитано всього 13 підприємств;
- репрезентативна за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Чернігівської області щодо їх ділової активності (за складовими)

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	III кв. 2019 р.	IV кв. 2019 р.	I кв. 2020 р.	II кв. 2020 р.	III кв. 2020 р.
фінансово-економічного стану	16.7	0.0	0.0	-14.3	0.0
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	28.6	7.7	0.0	-15.4	25.0
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	14.3	8.3	-15.4	-7.1	11.1
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	28.6	23.1	-14.3	-7.1	0.0
кількості працівників	7.1	-15.4	-28.6	-28.6	-16.7

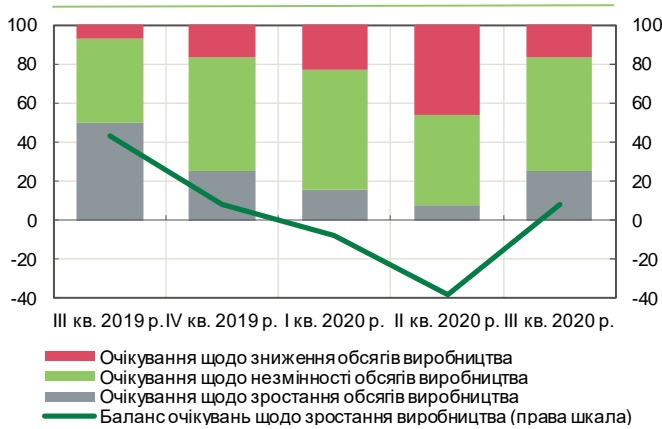
¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

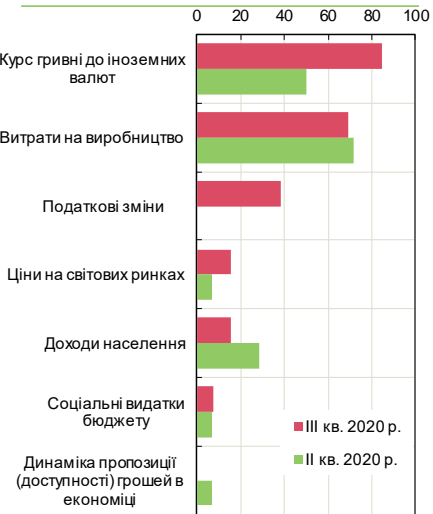
Графік 1

Динаміка очікувань щодо зміни обсягів виробництва товарів та послуг в Україні в наступні 12 місяців, відсоток відповідей

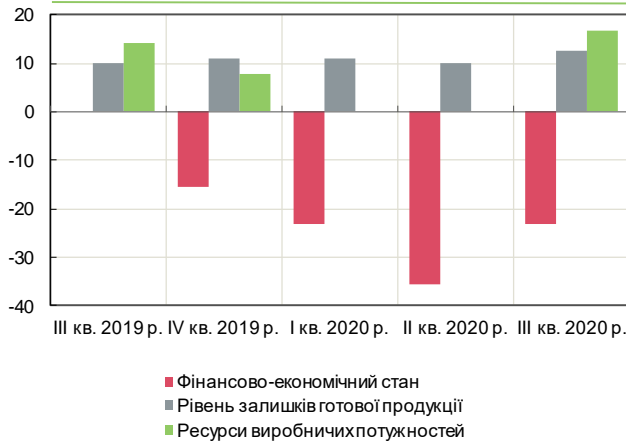
Графік 2

Оцінка респондентами факторів, які обумовили їх очікування щодо зростання цін на споживчі товари та послуги, відсоток відповідей

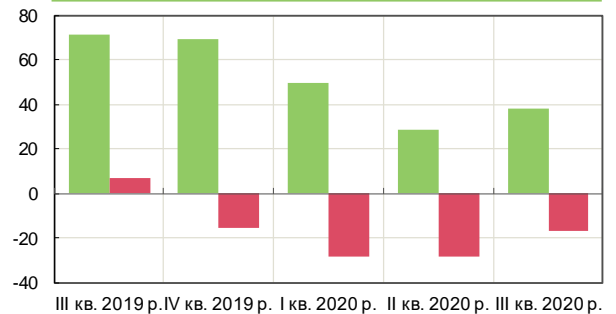
Графік 3

Економічна активність підприємств на момент опитування, баланс відповідей

Графік 4

Динаміка очікувань респондентів щодо зміни кількості працівників та оплати одного найманого працівника у наступні 12 місяців, баланс відповідей

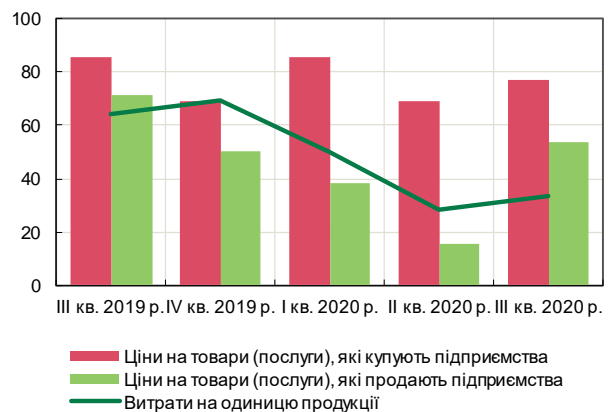
Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей

Графік 6

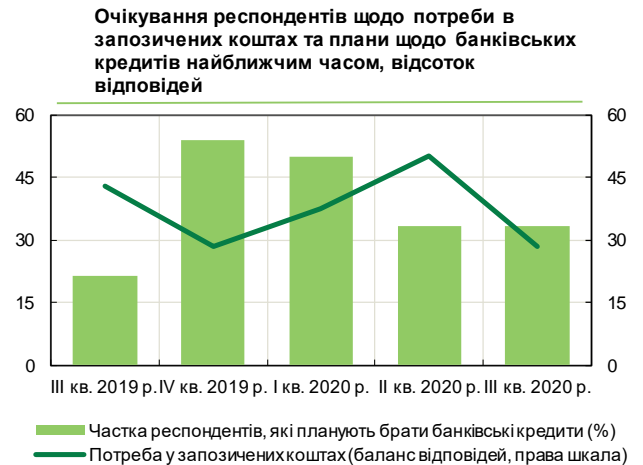
Динаміка очікувань щодо змін цін виробників у наступні 12 місяців, баланс відповідей

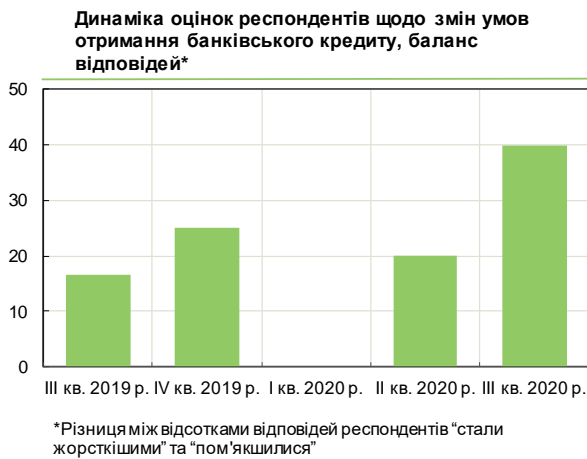
Графік 7

Графік 8

Графік 9

Графік 10

